

Mishnah Ketubot, chapter 5

משנה כתובות פרק ה

(1) Although [the Sages] have enacted that a virgin collects two hundred *zuz* and a widow one hundred, if he [the husband] wishes to add, even ten thousand, he may do so. [A woman] who was widowed or divorced, either after betrothal or after marriage, is entitled to collect all [that is due to her, including the additions]. Rabbi Elazar ben Azariah says; [Only a woman widowed or divorced] after her marriage receives all [including the additions], but after a betrothal, a virgin recovers only two hundred *zuz* and a widow only one hundred, since the man [voluntarily] wrote her [the additional jointure] on the condition of marrying her. Rabbi Yehudah says; If [a husband] wishes, he may write out for a virgin a deed for two hundred *zuz* and she writes [a receipt], I have received from you one hundred, and for a widow [he may write out a deed for] one hundred and she writes [a receipt], I have received from you fifty *zuz*. Rabbi Meir says; Any man who undertakes to give a virgin less than two hundred *zuz* or a widow less than one hundred, [their relationship] is an act of harlotry [the *halachah* follows Rabbi Meir].

(2) A virgin is allowed twelve months from the [time her intended] husband asked her [to get married, in which] to prepare her marriage outfit [as was requested from Eliezer the servant of Avraham “So her brother, along with her mother, said: Let the girl stay with us for a **year** of days” (Genesis 24:55)], and just as [such a period] is allowed for the woman, so, too, it is allowed for the man [to

רבנו עובדיה מברטנורא

א אף על פי אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף. ולא אמרינן שאינו רשאי כדי שלא לבייש את מי שאין לו: **שלא כתב לה**. תוספת מדעתו, אלא על מנת לכונסה: **והיא כותבת**. אעפ"ש לא נתקבלה מוחלת וכותבת שנתקבלה: **ר' מאיר אומר כו'**. והלכה כר"מ בגזירותיו: **ב נותנין לבתולה**. זמן לכנסה לחופה מיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה להזירה על עסקי חופה להכין תכשיטיה: **לפרנס עצמה**. בתכשיטיה י"ב חודש, דכתיב (בראשית כ"ד) תשב הנערה אתנו ימים, ומאי

א אף על פי שאמריו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה, יוסיף. נתארמלה או נתגרשה בין מן הארוסין בין מן הנשואין, גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר, מן הנשואין, גובה את הכל. מן הארוסין, בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, שלא כתב לה אלא על מנת לקנסה. רבי יהודה אומר, אם רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממך מנה, ואלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים זוז. רבי מאיר אומר, כל הפוחת לבתולה ממאתים ואלמנה ממנה, הרי זו בעילת זנות: **ב נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה**. וכשם שנותנין לאשה, כך נותנין

prepare] for the wedding [from the time his bride requested that they marry]. A widow is given thirty days [to prepare, since she has clothing and ornaments from her previous marriage]. If it was [his fault that] the time arrived and they were not

married, She may eat his food and [if he is a priest, she] may also eat *terumah* [since, Biblically, she is entitled to eat *terumah* from the time of her betrothal (this is derived from the verse “And if a priest acquires a person an acquisition through his money, that person may eat of it,” (Leviticus 22:11) she, becoming betrothed through money, is thereby included): However, the Rabbis feared lest she inadvertently share the *terumah* with her brothers or sisters; they, therefore, instituted that she be prohibited from eating *terumah* until her marriage. Here, however, since he is obligated to maintain her, he sets her up in a separate house and sends the food there]. Rabbi Tarfon says; All [the sustenance] for such a woman may be given from *terumah* [although, during menstruation, she is forbidden to eat *terumah*; however, she can sell the *terumah* and, with the money, purchase other food]. Rabbi Akiva says; One half [of the food he gives her should be] of non-consecrated food [which is to be used during her periods] and one half of *terumah*.

(3) A levir [who is a priest] does not confer [upon his sister-in-law] the right of eating *terumah* [before the actual levirate marriage, she is not considered “an acquisition through his money” since she is the acquisition of his brother]. If she had spent [in preparation for marriage] six months for her husband [who then

רבנו עובדיה מברטנורא

ימים, שנה, דכתיב (ויקרא כ"ד) ימים תהיה גאלתו: **לפרנס עצמו**. בצרכי סעודה וחופה: **ולאלמנה שלשים יום**. שאינה טורחת כ"כ בתכשיטיה שכבר יש בידה: **ולא נשאו**. שהבעלים מעכבים. ואידי דתנא רישא בדידיה תנא סיפא נמי בדידיה: **ואוכלת בתרומה**. ואם כהן הוא והיא ישראלית שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה, דכתיב (שם כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין כספו הוא, אלא דרבנן גזור על בת ישראל המאורסת לכהן שלא תאכל בתרומה גזירה שמא ימוגז לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחיותיה, וכשהגיע הזמן ולא נישאת שאוכלת משלו אינה אוכלת בבית אביה אלא בעלה כהן מייחד לה מקום ומאכילה שם וליכא למגזר תו שמא תשקה מכוס של תרומה לאחיה ולאחיותיה: **נותנים לה הכל תרומה**. אם ירצה. וכשיגיעו ימי טומאתה תמכרנה ותקח חולין: **ר' עקיבא אומר מחצה חולין**. לאכול בימי טומאתה: **ג היבם אינו מאכיל בתרומה**. בעודה שומרת יבם, דכתיב (ויקרא כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין אחיו הוא:

לְאִישׁ לְפָרְנֶס אֶת עֲצָמוֹ. וְלֹאֲלֻמְנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם. הִגִּיעַ זְמַן וְלֹא נִשְׂאוּ, אוֹכֶלֶת מִשְׁלּוֹ וְאוֹכֶלֶת בְּתְרוּמָהּ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, נוֹתְנִין לָהּ הַכֹּל תְּרוּמָהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִחֲצָה חֹלִין וּמִחֲצָה תְרוּמָה: **ג הַיָּבֵם אֵינוֹ מֹאכִיל בְּתְרוּמָהּ**. עֲשֵׂתָהּ שֵׁשֶׁה חֲדָשִׁים בְּפְנֵי הַבַּעַל

died] and six months with the levir, or even [if she spent] all of them [preparing] for her husband less one day [spent preparing] for the levir, or [certainly if] all of them [were preparing] for the levir less one day [that she had spent preparing] for her husband, she is not permitted to eat *terumah*. [This is true even if a

betrothed to a priest had waited a full year and had begun eating *terumah*, as in the Mishnah above, when her intended husband dies, she ceases to eat *terumah*.] This [rule that when the twelve months elapse and through his fault they had not married allows her to eat *terumah*] was [the ruling according to] an earlier Mishnah; the court, however, that succeeded ruled; A woman may not eat *terumah* until she has entered the bridal chamber [we fear lest he finds a blemish which had he been appraised of before, would have caused him not to agree to the betrothal, thus, nullifying, retroactively, the betrothal].

(4) If one consecrated his wife's handiwork [which was given to him in lieu of his obligation of her maintenance], she may, nevertheless, continue to work and to consume [the proceeds herself, since she could say; I don't want your support and I won't work for you]. [If, however, he consecrated] the surplus [portion of her earnings, above and beyond what she requires for food], Rabbi Meir says; It is consecrated [i.e., when the value of her work exceeds her maintenance needs, it becomes consecrated]. Rabbi Yohanan HaSandler says; It remains

רבנו עובדיה מברטנורא

עשתה ששה חדשים בפני הבעל. מהנך י"ב חודש הקבועים לה משתבעה הבעל: או אפילו כולן בפני הבעל ואחד בפני היבם. אף על גב דרובא בפני הבעל, סוף סוף לא נתחייב במזונותיה בחייו. והוא הדין נמי אם נתחייב בחייו לא אכלה משמת, דקנין כספו פקע, אלא דאי כולם בפני הבעל הוא אכלה מיהא בחייו: או כולן בפני היבם. ואצ"ל אם היו כולן בפני היבם: זו משנה ראשונה. דמשהגיע זמן אוכלת בתרומה: אין האשה אוכלת. דחיישינן שמא ימצא בה מום ונמצאת זרה למפרע שהיה מקחו מקו טעות. ולמשנה ראשונה שמא ימצא בה מום לא חיישינן, וליכא למיחש נמי שמא תשקה לאחיה ולאחיותיה דהא מייחד לה דוכתא, הילכך שרי לה לאכול בתרומה משהגיע זמן: ד הרי זו עושה ואוכלת. שתקנו מזונות תחת מעשה ידיה, לפיכך עושה ואוכלת לדברי הכל: המותר. הקדיש את מותר מעשה ידי אשתו מה שהיא עושה יותר על הראוי למזונותיה, ולא הקדיש מעשה ידיה עצמן: ר' מאיר אומר הקדש. דסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם. ואין כן הלכה,

non-consecrated [one cannot consecrate or give over rights to something before it exists].

(5) These are the types of work which a woman performs for her husband; she grinds, bakes, washes clothes, cooks, and nurses her child, [she] makes ready his bed and works with wool. If she brought [enough money from her father's house to purchase] him one maidservant, she need not grind or bake or wash. [If she brought] two maidservants, she need not even cook or nurse her child. If three, she need neither prepare his bed nor work

with wool. If four, she may lounge in an easy chair [and does not need to perform any errands for him. However, she must mix her husband's drinks, make his bed and wash his face and feet, these being personal and somewhat intimate errands]. Rabbi Eliezer said; Even if she brought him one hundred maidservants he may force her to work with wool, for idleness leads to unchaste behavior. Rabbi Shimon ben Gamliel says; Even if a man forbade his wife, under vow, to do any work, he must divorce her and give her, her *ketubah* [thus enabling her to return to work], for idleness leads to idiocy [according to Rabbi Gamliel. However, if she were able to occupy herself with games, he need not divorce her. Rabbi Elezer would still maintain that it would bring her to unchaste behavior].

(6) [Regarding] one who forbade himself by vow to have relations with his wife, the School of Shammai say; [The maximum period he may do so and she must

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא הלכה כר' יוחנן הסנדלר דאמר חולין, שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: **ה טוחנת**. ברחים של יד שהם קטנים. ואם רחים גדולים הם, מכינה כל צרכי הטחינה, כגון נותנתו באפרכסת וקולטת הקמח: **הכניסה לו שפחה אחת**. מעות או נכסים כדי לקנות בהם שפחה אחת: **יושבת בקתדרא**. על כסא מנוחה ואינה הולכת בשליחותו לכאן ולכאן ואעפ"כ מוזגת לו את הכוס ומצעת לו את המטה ורוחצת לו פניו ידיו ורגליו שמלאכות אלו אין משתמשים בהם באשה אלא באשתו בלבד: **שעמום**. בהלה. תרגום ובתמהון לבב (דברים כ"ח) ובשעמימות לבא. ופלוגתיהו דר' אליעזר ורבן שמעון בן גמליאל הוי באשה שאינה בטלה אלא משחקת במיני הצחוק לדידי זמה איבא, לידי שעמום ליבא, שאין שעמום אלא ביושב ותוהה ובטל לגמרי. והלכה כר' אליעזר: **ו המדיר את**

הסנדלר אומר, חלין: **ה אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה, טוחנת, ואופה, ומכבסת, מבשלת, ומניקה את בנה, מצעת (לו) המטה, ועושה בצמר. הכניסה לו שפחה אחת, לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת. שתיים, אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה. שלש, אינה מצעת (לו) המטה ואינה עושה בצמר. ארבע, יושבת בקתדרא. רבי אליעזר אומר, אפלו הכניסה לו מאה שפחות, כופה לעשות בצמר, שהבטלה מביאה לידי זמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה, יוציא ויתן כתבתה, שהבטלה מביאה לידי שעמום: **ו המדיר את אשתו מתשמיש המטה, בית שמאי אומרים,****

consent, is for] two weeks [for more than this amount of time, he either annuls the vow or must divorce her]. The School of Hillel say; One week [only]. Students may leave to study Torah, without permission [from their wives] for [a period of] thirty days [this is the view of Rabbi Eliezer; the Sages, however, permit for up to three years; the *halachah* follows the Sages]; laborers [may leave only for] one week. Times for conjugal rights prescribed in the Torah are; for men of leisure, every day; for laborers, twice a week; for donkey-drivers [who bring in produce from nearby villages to sell in the market], once a week; for camel-drivers [who travel longer distances], once in thirty days; for sailors, once in six months [and if one was, at the time of marriage, a donkey-driver who now wants to become a sailor, he must seek permission from his wife; however, for the study of Torah no such permission is required]; these are the words of Rabbi Eliezer.

(7) A wife who rebels against her husband [by refusing to have relations], her *ketubah* is reduced by seven dinar a week. Rabbi Yehudah says; Seven *tropaic*

רבנו עובדיה מברטנורא

אשתו מתשמיש המטה. כגון שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי. אבל הנאת תשמישי אסור עליך, לא מתסרא, דהא משועבד לה, דכתיב (שמות כ"א) ועונתה לא יגרע: **ב"ש אומרים שתי שבתות.** אם הדירה שתי שבתות תמתין, שכן מצינו ביולדת נקבה שטמאה שבועיים: **וב"ה אומרים שבת אחת.** שכן מצינו בנדה שטמאה שבעה. וגמרינן מידי דשכיח, הכעס שבועס אדם על אשתו ומדירה דהוא מידי דשכיח, מנדה שהוא מידי דשכיח. לאפוקי לידה דלא שכיח כולי האי. **וב"ש סברי גמרינן מידי דהוא גרם לה, נדר האישה שהוא גורם לה לשהות, מלידה שעל ידו באה לה. לאפוקי נדה דממילא קאתי לה. ויותר על שבת אחת לבית הלל או שתי שבתות לבית שמאי יוציא ויתן כתובה, ואפילו היה גמל שעונתו לשלשים יום או ספן שעונתו לששה חדשים: תלמידים וכו' שלשים יום.** ומתניתין ר' אליעזר היא. ופליגי רבנן עליה ואומרים אפילו שתיים ושלוש שנים, והלכה כחכמים: **הטיילים.** שאין להם מלאכה ולא סחורה: **החמרים.** שיוצאים לכפרים להביא תבואה: **הגמלים.** מביאין חבילות על הגמלים ממקום רחוק: **הספנים.** המפרשים לים הגדול. ומי שהיה בתחלתו בעל אומנות שעונתו קרובה ובקש ליעשות בעל אומנות שעונתו רחוקה אשתו מעכבת עליו, חוץ מתלמוד תורה, שאין האשה יכולה לעכב על בעלה שהיה טייל או פועל שלא ייעשה תלמיד חכם: **ז המורדת.** מתשמיש. אבל ממלאכה כופין אותה לעשות מלאכה ולא דיינינן לה כמורדת:

שְׁתֵי שָׁבָתוֹת. בֵּית הַלֵּל אֹמְרִים, שָׁבָת אַחַת. הַתְּלִמִּידִים יוֹצְאִין לְתַלְמוּד תּוֹרָה שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת, שְׁלֹשִׁים יוֹם. הַפּוֹעֲלִים, שָׁבָת אַחַת. הָעוֹנֵה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, הַטַּיִלִין, בְּכָל יוֹם. הַפּוֹעֲלִים, שְׁתַּיִם בְּשָׁבָת. הַחֲמָרִים, אַחַת בְּשָׁבָת. הַגַּמְלִים, אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם. הַסַּפְּנִים, אַחַת לְשֵׁשָׁה חֳדָשִׁים, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: ז הַמּוֹרְדָת עַל בַּעְלָהּ, פּוֹחֲתִין לָהּ מִכֶּתֶבֶתָּהּ שִׁבְעָה דִּנָּרִין בְּשָׁבָת. רַבִּי יְהוּדָה

[each being the equivalent of twenty-four barley-corns of silver]. For how long may this reduction take place? Until [an amount is accrued] corresponding to her *ketubah* [and he then divorces her without giving her the *ketubah*, which she forfeits]. Rabbi Yose says; He may continue to make reductions continually, since [a time will perhaps come,] when an inheritance will fall to her from elsewhere, [and] he will be in a position to collect from her [the entire amount]. So, too, a husband who rebels against his wife, an increase of three dinar a week is made to her *ketubah* [a female suffers less than a male from abstinence]. Rabbi Yehudah says; three

אומר, שבעה טרפעיין. עד מתי הוא פוחת, עד כנגד כתבתה. רבי יוסי אומר, לעולם הוא פוחת והולך, שמא תפול לה ירשה ממקום אחר, גובה הימנה. וכן המורד על אשתו, מוסיפין לה על כתבתה שלשה דינרין בשבת. רבי יהודה אומר, שלשה טרפעיין; ח המשרה את אשתו על ידי שלישי, לא יפחות לה משני קבין חטין, או מארבעה קבין שעורים, אומר רבי יוסי, לא פסק (לה) שעורים, אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדם. ונתן לה חצי קב קטנית וחצי לג

tropaic.

(8) If one supports his wife through a trustee, he must give her [every week] not less than two *kav* of wheat or four *kav* of barley. Said Rabbi Yose; Only Rabbi Yishmael who lived near Edom [where the barley was of inferior quality and therefore he] granted her a [double, i.e., four *kav*] supply of barley. He must also give her half a *kav* of pulse and half a *log* of oil; and a *kav* [measure] of dried

רבנו עובדיה מברטנורא

טרפעיקין. כל טרפעיק הוא משקל ארבעים ושמונה שעורות של כסף צרוף, כמשקל שלשה דרכמונים שקורין בערבי דראה"ם שכל דרכמון שש עשרה שעורות בינוניות של כסף: עד כנגד כתובתה. ואח"כ נתן לה גט ויוצאה בלא כתובה. אבל אינו משהה אותה כדי לפחות על הנכסים שנפלו לה מבית אביה ולהפסידים ממנה: מוסיפין על כתובתה שלשה דינרים. משום דצערא דגברא קשה כשהוא נמנע מן התשמיש יותר מצערא דאתתא, לפיכך כשהיא מורדת ומצערתו פוחתין לה שבעה דינרין, וכשהוא מורד ומצערה אין מוסיפין לה אלא ג' דינרים. והיבא דמורדת אמרינן בגמרא חזרו ונמנו שיהיו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואומר פלונית מרדה בבעלה ושולחין לה מבית דין הוי יודעת שאפילו כתובתיך מאה מנה הפסדת את כולך, אחת ארוסה ואחת נשואה ואפילו נדה ואפילו חולה ואפילו שומרת יבם. וקודם הכרזה מודיעים לה שרוצים להכריז עליה, ואחר הכרזה מודיעין אותה שכבר שלמה ההכרזה, ואם עמדה במרדה תצא בלא כתובה: ח המשרה את אשתו על ידי שלישי. שנותן מוזנותיה על ידי אפוטרופוס ואינה אוכלת עמו. תרגום ויכרה להם כירה גדולה (מלכים ב' ו'), שירותא: לא יפחות לה. בשבוע: לא פסק לה שעורים. כפלים מן החטים, אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדם ששם

figs or a *maneh* [weight] of pressed figs, and if he has no [such fruit] he must supply her with a corresponding quantity of other fruit. He must provide her with a bed, a mattress and a mat. He must give her [once a year] a veil for her head and a girdle for her loins; [he gives her] shoes from one Festival to the next [i.e., three times a year]; and clothes [the value] of fifty *zuz* from year to year. She is not to be given new [clothes, which are too heavy to be worn] in the summer or worn-out clothing [which are too light] in the winter. Rather, she must be given clothing worth fifty *zuz* in the winter, and she clothes herself with them when they are worn-out, during the summer; and the worn-out clothes remain her property.

(9) He must also give her [every week] a silver *ma'ah* [the equivalent of two barley-corn of silver] for her [small] expenses and she eats with him [in person] from one Sabbath night to the next [since this is the night of her conjugal rights]. If he does not give her a silver *ma'ah* for her [small] expenses, her [surplus] handiwork [above the amount needed for food] belongs to her. And what [is the quantity of work that] she must do for him [so that we may surmise what would be considered her surplus handiwork]? The weight of five *selaim* of warp in Judea, which amounts to ten *selaim* in Galilee, [one Galilean *sela* equals half a Judean *sela*] or the weight of ten *selaim* of wool in Judea, which amounts to twenty *selaim* in Galilee [the spinning of warp is twice as difficult than is the

רבנו עובדיה מברטנורא

השעורים רעות ביותר: **דבילה**. תאנים דרוסות בעיגול ונמכרות במשקל ולא במדה: **מפץ**. רך ממחצלת: **כיפה**. צעיף אחד: **ומנעלים ממועד למועד**. מנעלים חדשים לכל שלש רגלים: **חרשים**. קשים לה בימות החמה לפי שהם חמים, ויפים לה בימות הגשמים: **והשחקים שלה**. אף בשיקנה לה חרשים, מפני שמתבסה בהן בימי נדתה: **ט נותן לה מעה כסף**. בכל שבת לצורך דברים קטנים: **ואוכלת עמו לילי שבת**. אע"ג דבכל שאר הימים יכול לתת מזונותיה על ידי שלישי אם ירצה, בליל שבת שהוא ליל עונה חייב לאכול עמה: **מעשה ידיה**. מותר מעשה ידיה כלומר מה שעושה

שמן, וקב גרוגרות, או מנה דבלה. ואם אין לו, פוסק לעמתן פרות ממקום אחר. ונותן לה מטה, מפץ, ומחצלת. ונותן לה כפה לראשה, וחקור למתניה, ומנעלים ממועד למועד, וכלים של חמשים וזו משנה לשנה. ואין נותנין לה, לא חדשים בימות החמה, ולא שחקים בימות הגשמים. אלא נותן לה כלים של חמשים וזו בימות הגשמים, והיא מתפסה בבלאותיהן בימות החמה, והשחקים שלה: **ט נותן לה מעה כסף לצרכה**, ואוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת. ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכה, מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו, משקל חמש סלעים שתי ביהודה, שהן עשר סלעים בגליל, או משקל עשר סלעים ערב ביהודה, שהן עשרים

spinning of woof]. If she was nursing [a child] her [minimum required] handiwork is reduced and her maintenance is increased. All this applies to the poorest in Israel, but regarding the wealthy, everything is fixed according to the dignity of his position

[in addition to the custom of the land].

רבנו עובדיה מברטנורא

יותר על מזונותיה: שתי. קשה לטוות כפלים כשל ערב. ומשקל של יהודה כפלים כשל גליל: הכל לפי כבודו. וכפי מנהג המדינה נמי:

סְלָעִים בְּגָלִיל. וְאִם הִיְתָה מְנִיקָה, פּוֹחֲתִים לָהּ מִמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל מְזוֹנוֹתֶיהָ. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים, בְּעֵנֵי שְׂבִישְׂרָאֵל. אֲבָל בְּמִכְבֵּד הַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ: